

-POLITIKA ZAŠTITE DJECE-

UDRUGA CENTAR ZA KULTURU DIJALOGA

Udruga Centar za kulturu dijaloga skupa sa udrugom Šarolija provodi Moje mjesto pod suncem - program podrške socijalno ugroženoj djeci koji je osmišljen kako bi djeci lošijeg socio-ekonomskog položaja osigurao poticajno okruženje u kojem bi imali priliku sudjelovati u besplatnim aktivnostima kakve im njihovi roditelji nisu u mogućnosti pružiti. Programom se promiču dobrobiti osobnih i socijalnih prava djece te se osnažuju obitelji u situacijama različitih socijalnih, odgojnih i obrazovnih potreba djeteta.

POLITIKA ZAŠTITE DJECE

SADRŽAJ:

1. Program moje mjesto pod suncem.....	2
2. Uvod u politiku zaštite djece.....	2
3. Ciljevi politike zaštite djece.....	3
4. Što je zlostavljanje i koje su njegove posljedice	3
5. Prava djece.....	8
6. Vrijednosti i principi u radu s djecom.....	12
7. Načini ostvarivanja vrijednosti i principa.....	12
8. Politika zaštite djece udruge Centra za kulturu dijaloga (ključne točke).....	12
9. Monitoring Politike zaštite djece.....	15

1. Program moje mjesto pod suncem

- **«Moje mjesto pod suncem»** je program podrške socijalno ugroženoj djeci koji je osmišljen u suradnji udruga Šarolija i Centar za kulturu dijaloga kako bi djeci lošijeg socio-ekonomskog položaja osigurao poticajno okruženje u kojem bi imali priliku sudjelovati u besplatnim aktivnostima kakve im njihovi roditelji nisu u mogućnosti pružiti. Programom se promiču dobrobiti osobnih i socijalnih prava djece te se osnažuju obitelji u situacijama različitih socijalnih, odgojnih i obrazovnih potreba djeteta.
- Svrha programa «Moje mjesto pod suncem» je stvaranje mjesta na kojemu će djeci iz obitelji lošijeg socio-ekonomskog položaja i u riziku od marginalizacije biti omogućena razvojna podrška u stjecanju znanja, vještina i rada na sebi kroz izvaninstitucionalno obrazovanje i odgoj. Time bismo utjecali na sprečavanje socijalne isključenosti te djece.
- Ciljna skupina su djeca, njih 40, dobi od 5 do 14 godina, iz obitelji lošijeg socio-ekonomskog statusa.
- Dugoročan očekivani učinak za zajednicu je smanjenje prijenosa siromaštva s generacije na generaciju i smanjenje ovisnosti o sustavu socijalne skrbi jačanjem najslabijih karika društva, te stvaranjem produktivnih i radno aktivnih mladih ljudi koji će doprinosti razvoju lokalne sredine, a ne joj biti na teret.

2. Uvod u politiku zaštite djece

- Dokument pod nazivom *Politika zaštite djece* se odnosi na pravila ponašanja i djelovanja svih osoba zaposlenih u udrugama Centar za kulturu dijaloga i Šarolija koje provode program Moje mjesto pod suncem, svih volontera/ki, vanjskih suradnika udruga, kao i svih drugih osoba koje dolaze u doticaj s djecom u programu, a nisu izričito navedeni u ovom odjeljku poput sponzora, donatora, novinara, i sl.
- Iznimno je važno da svaka osoba povezana sa programom Moje mjesto pod suncem razumije što se podrazumijeva pod zlostavljanjem djece te da razumije svoju ulogu i odgovornost u procesu zaštite djece.
- Prema Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima djeteta koju je preuzeo i hrvatski Obiteljski zakon i Zakon o socijalnoj skrbi djetetom se smatra svaka osoba mlađa od 18 godina.
- Politika sadrži principe i vrijednosti koji trebaju biti evidentirani u radu s djecom i navodi oblike ponašanja koja se smatraju poželjnim i prihvatljivim kao i ona koja su nepoželjna i neprihvatljiva.

3. Ciljevi politike zaštite djece

Među najbitnijim ciljevima donošenja politike zaštite djece su:

- Preventivno zaštititi djecu od svih oblika zlostavljanja
- Upoznati djecu s njihovim pravima i pripremiti ih za aktivnu ulogu u zaštiti djece
- Pružiti svim zaposlenima, volonterima, vanjskim suradnicima, obiteljima, lokalnoj zajednici informaciju o politici zaštite djece i pripadajućim procedurama
- Informirati stručnjake koji rade s djecom i za djecu, kao i širu javnost, uključujući i djecu i njihove roditelje odnosno skrbnike i osobe koje o njima brinu, kako postupati u slučaju sumnje da je dijete žrtva zlostavljanja i zanemarivanja ili to može postati,
- Osigurati da svi djelatnici rade u uvjetima koji na najbolji način pridonose razvoju i zaštiti svakog djeteta
- Sigurno voditi događanja i aktivnosti za djecu
- Osigurati dobru praksu prilikom korištenja/pozivanja medija
- Osvijestiti sve nabrojane osobe u doticaju sa programom MMPS da se svaka zloupotreba i nasilje nad djecom mora prijaviti i procesuirati
- Izraziti opredijeljenost za poštivanje Konvencije UN-a o pravima djeteta
- Uspostaviti efikasnu i operativnu proceduru koja će osigurati brz i koordiniran postupak zaštite djeteta od daljeg zlostavljanja i zanemarivanja te odgovarajuću pomoć djetetu,

4. Što je zlostavljanje i koje su njegove posljedice

Prema definicijama koje rabi organizacija EveryChild kao i na definicijama koje je razradila Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) postoje četiri glavne kategorije zlostavljanja.

TJELESNO ZLOSTAVLJANJE

- Odnosi se na stvarne ili potencijalne tjelesne ozljede koje se nanose nekim djelovanjem ili nedostatkom djelovanja, a za koje se razumno može pretpostaviti da su pod kontrolom roditelja ili osobe koja uživa poziciju odgovornosti, moći ili povjerenja u odnosu na dijete.
Tjelesno zlostavljanje uključuje batine, udaranje po stražnjici, tresenje, bacanje, trovanje, nanošenje opekline i oparina, utapanje i gušenje. Pojavni oblici tjelesnog zlostavljanja su i pljuskanje, udaranje predmetima (šibom, kuhačom, štapom, remenom, palicom i sl.), silovito drmanje, snažno odguravanje, udaranje šakama ili nogama, teške batine (premlaćivanje), grizenje, ubadanje, vezivanje, gnječenje, ostavljanje djece same u automobilu i dr.
- U tjelesno zlostavljanje ubraja se i izmišljanje simptoma ili namjerno narušavanje djetetova zdravlja. Incidenti mogu biti jednokratni ili opetovani.
- Postoji i pojam tjelesnog kažnjavanja; Vijeće Europe postavlja široku definiciju tjelesnog kažnjavanja kao „svako kažnjavanje kojim se korištenjem tjelesne snage namjerava uzrokovati neka razina boli“ (prema Vidović, 2008: 305). Kao metode se navode, primjerice, šamar, udarac rukom, povlačenje za kosu. Dakle, tjelesno kažnjavanje je oblik nasilja u kojem se koristi fizička

sila s ciljem izazivanja određenog stupnja boli ili neugode kod djeteta, ma kako oni blagi bili. Mnogo tjelesnog kažnjavanja u obitelji se događa u cilju discipliniranja djeteta.

- Potrebno je usmjeriti pozornost na diferenciranje povreda koje su nastale kao moguća posljedica zlostavljanja od uobičajenih dječjih ozljeda. Pritom osobito treba voditi računa o lokaciji, naravi i ozbiljnosti ozljeda. Objašnjenja koja daje samo dijete i njegovi prijatelji o nastanku ozljeda mogu puno otkriti i o njezinu porijeklu (Bilić, Buljan Flander, Hrpka, 2012)
- Osim tjelesnih pokazatelja kod djeteta se mogu pojaviti ponašajni (u kontaktu s odraslima su neobično oprezni, sklonost pretjeranom udovoljavanju autoritetima, sramežljivost, povučenost ili hiperaktivnost i izostajanje s nastave), socijalni (nemogućnost uspostave prijateljskih odnosa s vršnjacima, nepovjerenje prema vršnjacima, slabe socijalne vještine, slabe kognitivne i jezične vještine, tendencija da probleme rješavaju agresivnošću) i emocionalni pokazatelji (ljutnja, neprijateljstvo, nemogućnost izražavanja osjećaja) kao posljedica tjelesnog zlostavljanja. (prema: Bilić, Buljan Flander, Hrpka, 2012).

SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE

- Odnosi se na aktivnost između djeteta i odrasle osobe ili drugog djeteta koje po dobi ili stupnju razvoja uživa poziciju odgovornosti, povjerenja ili moći nad djetetom, s time da svrha aktivnosti zadovoljavanje potreba počinitelja zlostavljanja. Uključuje ponašanje kojim se dijete prisiljava ili navodi da sudjeluje u seksualnom činu bez obzira na to je li dijete svjesno toga što se događa. Takav čin uključuje tjelesni dodir s penetracijom ili bez nje. Seksualnim zlostavljanjem smatra se i uključivanje djece u gledanje ili sudjelovanje u proizvodnji pornografskog sadržaja ili poticanje djeteta da se ponaša na seksualno neprimjeren način.
- Fizički pokazatelji: genitalne infekcije, ozljede na grudima, bradavicama i ispod trbuha, ozljede u genitalnom, analnom području, krvarenja i modrice, problemi s mjehurom, bolovi prilikom mokrenja, česte upale grla, uz poteškoće gutanja i osjećaj gušenja, česte psihosomatske smetnje (glavobolje, bolovi u trbuhu), trudnoća, menstrualne smetnje, iznenadno gubljenje ili dobivanje na tjelesnoj težini, često tuširanje, defanzivan govor tijela, pokrivanje, skrivanje, pokušaj djeteta da bude nevidljivo, „naslage“ odjeće danju i noću, zgužvana odjeća u školi te oblačenje koje puno otkriva.
- Emocionalni pokazatelji: ljutnja, tjeskoba, bespomoćnost, strah od odlaska kući nakon škole, strah od maraka i odlaska u krevet, strah od zatvorenih vrata, kupaonice, tuša i sobe sa samo jednim vratima, izoliranost, sram, krivnja, strah od fizičkog kontakta, posebice oko područja genitalija, plač, depresija, konfuzija te osjećaj izdaje. Socijalno ponašanje: konfuzija uloga u obitelji, odbijanje ili molba da ne ostane s određenom osobom, mokrenje u krevet, tepanje, dudanje palca (regresivno ponašanje), želja da zna sve što će se dalje događati, konstantno „dobro ponašanje“, perfekcionizam, poslušnost, vrlo kontrolirano ponašanje, povučenost ili hiperaktivnost te noćne more.
- Seksualizirano ponašanje: neuobičajen interes za svoje i tuđe genitalije, česta masturbacija, upotreba „prostih“ riječi, strah od svlačenja na tjelesnom odgoju, crteži s naglašenim

seksualiziranim detaljima, crteži koji pokazuju genitalije, kroz odjeću, guranje objekata u vaginu ili rektum, promiskuitet i prostitucija.

- Samodestruktivno ponašanje: droga, alkohol, pokušaj suicida, ne jede ili previše jede, samoozljeđivanjem, ulazi u problematične situacije, kao da izaziva kaznu te bježanje od kuće.
- Ponašanje u školi: smetnje patnje, sanjarenje, lako mu je odvući pažnju, izostanci iz škole, često spominjanje tajnih ili seksualiziranih tema u školskim zadaćama ili razgovoru te poteškoće u izražavanju svog mišljenja (prema: Bilić, Buljan Flander, Hrpka, 2012).

ZANEMARIVANJE I ZAPUŠTANJE

- Znači nepažnju ili propust skrbnika da djetetu osigura sve što mu je potrebno za razvoj, to jest za zadovoljavanje zdravstvenih, obrazovnih i emocionalnih potreba, uključujući zdravu prehranu, krov nad glavom i sigurne uvjete života, u kontekstu resursa kojima obitelj ili skrbnik raspolažu, a čiji nedostatak uzrokuje ili s velikom vjerojatnošću može dovesti do ozbiljnog narušavanja djetetovog zdravlja te fizičkog, mentalnog, duhovnog, socijalnog ili moralnog razvoja. U to su uključeni i nedostatak pravilnog nadzora i zaštite djece od svega što bi mu moglo naškoditi u onoj mjeri u kojoj je to moguće.
- Vrste zanemarivanja:
 - A. Fizičko zanemarivanje djece definira se kao nezadovoljavanje minimalnih fizičkih potreba djeteta kao što su raznolika prehrana, adekvatan i siguran smještaj, prikladna odjeća te zaštita od ozljeda (Dubowitz, Pitts i Black, 2004, prema: Bilić, Buljan Flander, Hrpka, 2012). Pokazatelji fizičkog zanemarivanja djece: neuhranjenost, loša osobna higijena, neadekvatna odjeća s obzirom na vremenske uvjete, prljava i poderana odjeća i obuća, dijete uvijek samo kod kuće i osjeća se usamljeno, pospanost djeteta, loši uvjeti stanovanja (vlaga, gljivice po zidovima, prehladno za vrijeme zimskog perioda, nema struje, vode te postoji opasnost od požara).
 - B. Emocionalno zanemarivanje djece definira se kao nezadovoljavanje minimalnih emocionalnih potreba djeteta. Najčešće se radi o roditeljskom neobaziranju na djetetove emocionalne potrebe te ne pomaganju djetetu kada mu je potrebna pomoć zbog čega se osjeća odbačeno (Dubowitz, Pitts i Black, 2004, prema: Bilić, Buljan Flander, Hrpka, 2012). Pojavni oblici emocionalnog zanemarivanja djece: nedovoljno pružanje brige, pažnje, ljubavi, neodgovaranje na djetetove emocionalne potrebe, izolacija - zabranu djetetu da se druži s vršnjacima ili odraslim osobama izvan kuće. Pokazatelji emocionalnog zanemarivanja djece: povučenost, sramežljivost, nisko samopouzdanje, izjave djeteta da se osjeća osamljeno, napušteno, agresivnost, krađa, neposlušno ponašanje u razredu, delinkventno ponašanje i sl.
 - C. Obrazovno zanemarivanje djece obuhvaća izostanak pomoći, potpore i poticanja tijekom školovanja. Uključuje također izostanak pomoći pri učenju, nedostatak nužne opreme za školovanje, neprisustvovanje roditeljskim sastancima i sl. (Dubowitz, Pitts i Black, 2004, prema: Bilić, Buljan Flander, Hrpka, 2012) Pokazatelji obrazovnog zanemarivanja djece:

neopravdano izostajanje s nastave, najmanje pet dana u mjesecu, o čemu su roditelji bili informirani, ali nisu ništa poduzeli, izostanak djeteta iz škole najmanje mjesec dana jer su ga roditelji zadržali kod kuće iz neopravdanog razloga, kao što su čuvanje mlađe braće i sestara, nepružanje pomoći djeci koja imaju određene probleme pri učenju, na što je roditeljima skrenuta pažnja, ali oni nisu poduzeli korake da se djetetu pomogne.

- D. Medicinsko zanemarivanje djece uključuje izostanak brige o djetetovoj zdravstvenoj zaštiti, o potrebama savjetovanja s liječnikom u slučaju bolesti i/ili ozljeda, o redovitim cijepljenjima i sistematskim pregledima, ne dovođenje djeteta na potrebne medicinske zahvate i tretmane, izostanak brige o redovitom uzimanju lijekova, ne dovođenje na preglede liječniku i sl. Pokazatelji medicinskog zanemarivanja djece: mogu biti neliječene bolesti i poremećaji (kronične upale, neliječeni prijelomi, infekcije sl.). Na ovu vrstu zanemarivanja mogu ponajprije posumnjati zdravstveni radnici na primarnoj razini zdravstvene zaštite.

EMOCIONALNO ZLOSTAVLJANJE

- Predstavlja kontinuirano emocionalno maltretiranje djeteta koje negativno utječe na njegov razvoj i predodžbu o samom sebi. Uključuje ponašanje koji se djetetu šalje poruka da je bezvrijedno, nevoljeno i nesposobno te da postoji samo zato da bi zadovoljilo potrebe drugih ili ponašanja kojim se djetetu nameću neprimjerena očekivanja. Konkretni primjeri emocionalnog zlostavljanja uključuju ograničavanje slobode kretanja, prijetnje, zastrašivanje, diskriminaciju, nepravedno okrivljavanje, podmićivanje, ruganje, degradiranje, vršnjačko nasilje, ponižavanje ili druge oblike tretmana kojima se iskazuju neprijateljstvo i odbacivanje.
- Pojavni oblici: Odbacivanje djetetovih potreba (omalovažavanje, podsmijeh, kritiziranje, vrijeđanje, sprečavanje razvoja dječje autonomije, onemogućavanje razvoja privrženosti s drugim osobama, podređivanje djetetovih potreba potrebama odraslih, ismijavanje i sl.). Teroriziranje ili tretiranje djeteta kontinuiranim verbalnim napadajima koji stvara klimu straha, napetosti i nesigurnosti (prijetnje djetetu npr. oružjem, suicidom, ubojstvom, neprekidno naglašavanje, krivnje djeteta, upotreba bizarnih disciplinskih metoda, izazivanje straha neprikladnim kažnjavanjem, tjeranje na igre ili postupke kojih se dijete boji, izlaganje obiteljskom nasilju itd.). Ignoriranje i degradiranje djeteta što uključuje i izostanak pozitivnih stimulacija (nedostatak stimulacije i neodgovaranje na djetetove potrebe, ponašanje roditelja „kao da dijete ne postoji“, ne dodiruje ga, ne gleda, ignorira njegovo prisustvo, ne pokazuje emocije spram djeteta i sl.). Manipuliranje djetetom u cilju zadovoljenja nekih svojih potreba koje nisu sukladne djetetovim (uključuje aktivnosti u kojima odrasli koriste dijete u svrhu postizanja nekih svojih ciljeva, ne vodeći pritom računa o djetetovim potrebama, osjećajima i interesima). Izolacija (onemogućavanje djetetu da kontaktira s ostalim članovima obitelji, vršnjacima, da participira u obiteljskim, socijalnim ili školskim aktivnostima i sl.). Konstantni sarkazam, ponižavanje, blamiranje (kontinuirano negativno verbalno napadanje djeteta, kritiziranje pred drugima, nazivanje djeteta pogrdnim imenima posebice u prisutnosti drugih, nikada ne pohvaliti dijete). Podržavanje djetetovog neadekvatnog ponašanja, podmićivanje, verbalni napadaji te pritisak na dijete da brže odraste (Buljan Flander, Kocijan Hercigonja, 2003).

- Znakovi prepoznavanja emocionalno zlostavljane djece:
Tjelesni pokazatelji: zdravstveni problemi bez organske osnove te problemi sa snom i hranjenjem.
Ponašajni pokazatelji: povučenost, usamljenost, nisko samopouzdanje, pretjerana pasivnost, i nekim slučajevima pretjerana aktivnost i ponašanja neprimjerena dobi.
Emocionalni pokazatelji: emocionalna nestabilnost, tuga, strah, anksioznost, depresivna raspoloženja, neiskazivanje radosti ili zadovoljstva, negativan ili prazan afekt prema svima u njihovom okruženju.
Kognitivni pokazatelji: nazadovanje u školi i nezainteresiranost.
Socijalni pokazatelji: poteškoće u stvaranju odnosa s vršnjacima, nastavnicima i drugim ljudima, nesigurnost, niske razine socijalne kompetentnosti, smanjene mogućnosti prilagodbe, ne usuđuju se uključiti u aktivnosti (prema: Bilić, Buljan Flander, Hrpka, 2012).

Posebni slučajevi zlostavljanja:

MEĐUVRŠNJAČKO NASILJE:

- Ukoliko postoje navodi ili sumnja o zlostavljanju jednog djeteta od strane drugog djeteta potrebno je oprezno reagirati jer je potrebno pridržavati se svih procedura za zaštitu djece.
- Potrebno je razumjeti da dijete-zlostavljač se značajno razlikuje od odrasle osobe koja je počinila jednako djelo jer nije potpuno svjesno zašto je počinilo djelo i koje su posljedice.
- Prilikom donošenja odluka potrebno je imati na umu da su na prvom mjestu uvijek najbolji interesi djeteta kako žrtve tako i zlostavljača.

NARUŠAVANJE DJETETOVE PRIVATNOSTI:

Dječja privatnost obuhvaća:

- privatne podatke o djetetu
- slike, tekstove, video materijale nastale u svrhu publiciteta
- sve informacije o djetetovoj prošlosti, zdravstvenom stanju i obiteljskoj povijesti

SVA dječja privatnost mora se s najvećom pažnjom čuvati u administraciji udruge Centar za kulturu dijaloga. Svi ti podaci se smatraju strogo povjerljivim i zahtijevaju diskretno postupanje.

Svi djelatnici, vanjski suradnici, volonteri i druge osobe uključene u program MMPS se moraju pridržavati sljedećih smjernica:

- Fotografije djece i/ili video materijale gdje im se vidi lice ne objavljujemo u društvenim i drugim medijima!
- Osobne podatke o djeci (zdravstveno stanje, obiteljska povijest, socijalna slika i drugo) ne otkrivamo nikome jer se smatraju strogo povjerljivim podacima.

- Prije izrade reklamnog materijala koji prikazuje dijete tražimo dozvolu njegova zakonskog skrbnika
- Nipošto ne tražimo od djece da govore nešto što ne žele (npr. o svojoj prošlosti ili da traže donacije)
- Pažljivo postupamo sa svim osobnim podacima djece osobito u kontekstu objavljivanja osjetljivih informacija o djeci.

Moguće posljedice zlostavljanja:

- Zlostavljanje i zanemarivanje u većini slučajeva djeci se događaju višekratno, a posljedice ovise i o dobi djeteta – žrtve.
- Na planu socio-emocionalnog razvoja javljaju se smanjena samokontrola, povećana ovisnost o drugim ljudima, depresija, niže samopouzdanje i samopoštovanje te osjećaj nemogućnosti kontrole nad životnim događajima.
- Na planu socijalnih odnosa slabo su razvijene socijalne vještine i socijalna percepcija. Kod neke djece postoji mogućnost javljanja agresije i delinkvencije, psihosomatskih smetnji (alergija, astme, probavnih poteškoća. Na planu mentalnog zdravlja javljaju se razne poteškoće. Djeca razvijaju različite obrambene mehanizme i mehanizme prilagodbe: disocijativnost (poricanje i potiskivanje osjećaja i događaja), samooptuživanje, idealiziranje roditelja zlostavljača i samodestruktivno ponašanje (samoranjavanje, uporaba alkohola, droga, spolno rizično ponašanje). Prevladavajući su osjećaji nelagode, tjeskobe, straha, beznadnosti, zbunjenosti, usamljenosti, a moguća je pojava posttraumatske stresne reakcije.
- Dugoročne su posljedice zlostavljanja poteškoće u pogledu temeljnog povjerenja u druge, samostalnosti i osobne djelotvornosti.

5. Prava djece

- Svim ljudskim bićima pripadaju temeljna prava i slobode. Djeci, zbog njihove tjelesne i psihičke nezrelosti pripadaju posebno istaknuta prava na zaštitu.
Generalna skupština UN je 1959.godine prihvatila Deklaraciju o pravima djeteta. U njoj su nabrojana osnovna prava i slobode svakog djeteta. Ova deklaracija imala je samo moralnu snagu. Trideset godina poslije, na Glavnoj skupštini Ujedinjenih naroda, usvojena je Konvencija o pravima djeteta, međunarodni dokument koji sadrži univerzalne standarde koje države potpisnice konvencije (koju su i ratificirale) moraju jamčiti svakom djetetu. U Konvenciji se govori o obvezama koje odrasle osobe i društveni čimbenici imaju prema djetetu. Konvencija o pravima djeteta je pravni akt koji ima snagu zakona i obvezuje stranke na pridržavanje njenih odredbi, a uključuje i pravo nadziranja primjene u zemljama koje su je potpisale i ratificirale. To je prvi dokument u kojemu se djetetu pristupa kao subjektu sa pravima, a ne samo kao osobi koja treba posebnu zaštitu.

- Obzirom na vrste prava na koje se odnose, članci Konvencije (ima ih ukupno 54) podijeljeni su na prava preživljavanja – pravo na život, pravo na odgovarajući životni standard, pravo na prehranu, pravo na smještaj, pravo na zdravstvenu pomoć; razvojna prava – pravo na obrazovanje, igru, slobodno vrijeme, kulturne aktivnosti, informiranje, slobodu misli i izražavanje vjere; prava sudjelovanja – pravo na aktivno sudjelovanje u regionalnom, nacionalnom i svjetskom okružju, čime se priprema za aktivnog građanina budućnosti – tu spadaju prava na slobodu misli i pravo na udruživanje i zaštitna prava – prava na zaštitu od zloporabe, zapostavljanja i izrabljivanja, pravo na zabranu dječjeg rada, zaštitu od droga, alkohola, duhana, na zaštitu djece izbjeglica, djece u oružanim sukobima i djece u zatvorima.
- Ovo je prvi puta da jedan obvezujući međunarodni ugovor uočava problem zlostavljanja djece u obitelji. Tako se u članku 19. razmatraju obaveze (zakonodavne, upravne, socijalne i obrazovne) države ugovornice u zaštiti djeteta od svakog oblika tjelesnog ili duševnog nasilja, povreda ili zloporaba, zanemarivanja ili zapuštenosti, zlostavljanja ili iskorištavanja, uključujući spolno zlostavljanje, dok o njemu brine roditelj ili neka druga odgovorna osoba. Kao mjere zaštite navode se socijalni programi za djecu i skrbnike i drugi oblici prevencije, utvrđivanja, izvješćivanja, istraživanja, postupanja i pravnog sankcioniranja slučajeva zlostavljanja djeteta.
- U članku 34. posebno se navodi obveza države u zaštiti djeteta od svakog oblika spolnog izrabljivanja i zlostavljanja. To je prvi puta da se spolna zloporaba djece izričito zabranjuje jednim međunarodnim ugovorom.
- Obveze spram djeteta država može ispunjavati izravno npr. pružanjem zdravstvene zaštite i mogućnosti obrazovanja i posredno, dajući podršku roditeljima u obavljanju njihove roditeljske uloge.
- Konvencija o pravima djeteta je prvi međunarodni sporazum o ljudskim pravima koji izrijeком priznaje i ulogu nevladinih udruga u angažiranju za ostvarivanje prava djeteta.
- Odlukom Vlade Republike Hrvatske, Hrvatska se smatra strankom Konvencije o pravima djeteta od dana osamostaljenja, 8.10.1991. godine.

OBITELJSKI ZAKON

- Na temelju zakonskih ovlasti sud treba izricati kaznene, prekršajne i obiteljsko-pravne mjere za zaštitu zlostavljane djece.
- Hrvatsko obiteljsko zakonodavstvo zlostavljanje i zanemarivanje djece u obitelji smatra problemom koji nadilazi isključivo kazneno – pravno sankcioniranje. To je vidljivo u obiteljsko – pravnim odredbama koje imaju ulogu spriječiti zlostavljanje i zanemarivanje.
- U Republici Hrvatskoj na snazi je Obiteljski zakon iz 2015. godine.

- U dijelu zakona pod nazivom Osobna prava djeteta, od članka 84. do članka 89. reguliraju se djetetova prava i dužnosti te stjecanje poslovne sposobnosti.
- Od članka 91. do članka 113. razmatraju se odgovornost dužnosti i prava roditelja. Tako se u članku 94. navodi kako roditelji i ostali članovi obitelji ne smiju dijete podvrgavati ponižavajućim postupcima, duševnom i tjelesnom kažnjavanju i zlostavljanju.
- U glavi trećoj su mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta.
- Člankom 132. propisuje se da je svatko dužan prijaviti centru za socijalnu skrb povredu djetetovih osobnih i imovinskih prava. Povreda osobnih prava podrazumijeva osobito: tjelesno ili mentalno nasilje, spolne zlouporabe, zanemarivanje ili nehajno postupanje, zlostavljanje ili izrabljivanje djeteta. Centar za socijalnu skrb dužan je odmah po primitku prijave iz stavka 1. ovoga članka ispitati slučaj i poduzeti mjere za zaštitu djetetovih prava te o tome obavijestiti podnositelja prijave.
- U članku 134. navodi se da Centar za socijalnu skrb poduzima mjere radi zaštite prava i dobrobiti djece, upozorava roditelje na pogreške i propuste u skrbi i odgoju djeteta; ukoliko je potrebno, određuje se nadzor nad roditeljskom skrbi. Moguće je i dijete povjeriti na čuvanje drugoj osobi ili ustanovi ukoliko roditelj u većoj mjeri zanemaruje podizanje i odgoj djeteta, ili postoji opasnost za pravilno podizanje djeteta, ili ako roditelj nije zaštitio dijete od štetnih postupaka drugih osoba, posebice članova obiteljske zajednice.
- U članku 115. navodi se da će sud roditelja lišiti prava na roditeljsku skrb u izvanparničnom postupku kad utvrdi da roditelj zlorabljava ili grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnost i prava. Tu spadaju zlorabljenje roditeljskih dužnosti i prava (tjelesno i duševno nasilje nad djetetom, spolno iskorištavanje djeteta, izrabljivanje djeteta, dopuštanje uživanja alkoholnih pića, droge ili drugih opojnih sredstava, navođenje djeteta na društveno neprihvatljivo ponašanje, i drugi oblici kršenja dječjih prava) i grubo zanemarivanje roditeljskih dužnosti i prava (napuštanje djeteta, ne skrbljenje o djetetu duže od tri mjeseca, zanemarivanje skrbi za osnovne životne potrebe djeteta s kojim živi ili ne pridržavanje mjera koje je radi zaštite prava i dobrobiti djeteta prethodno donijelo nadležno tijelo).
- Posebne pretpostavke za određivanje ove mjere:
 1. ako je napustio dijete
 2. ako je dijete izloženo nasilju među odraslim članovima obitelji
 3. ako na temelju izvješća centra za socijalnu skrb proizlazi da roditelj ne poštuje mjere, odluke i upute koje je radi zaštite prava i dobrobiti djeteta prethodno donio centar za socijalnu skrb ili sud

4. ako na temelju izvješća i procjene centra za socijalnu skrb proizlazi da bi povratak djeteta u obitelj nakon provedene mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta predstavljao ozbiljnu opasnost za djetetov život, zdravlje i razvoj

5. na temelju pravomoćne presude kojom je roditelj osuđen za neko od sljedećih kaznenih djela počinjenih na štetu svog djeteta:

– kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (glava XIV.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži (glava XVI.), osim kaznenih djela: povrede dužnosti uzdržavanja iz članka 209., oduzimanja djeteta ili maloljetne osobe iz članka 210., promjene obiteljskog stanja iz članka 211. Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11.)

– kaznenih djela protiv života i tijela (glava X.), kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (glava XVII.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece (glava XVIII.), osim kaznenih djela: dvobračnosti iz članka 167., omogućavanja sklapanja nedozvoljenog braka iz članka 168., omogućavanja izvanbračnog života s djetetom iz članka 170., povrede dužnosti i uzdržavanja iz članka 172., promjene obiteljskog stanja iz članka 175. i povrede privatnosti djeteta iz članka 178. Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 125/11., 144/12. i 56/15.) ili

6. ako su mentalne sposobnosti roditelja u tolikoj mjeri ograničene da nije trajno u stanju ostvarivati niti jedan sadržaj roditeljske skrbi, pri čemu je ugrožena dobrobit djeteta.

DRUŠTVENA ZAŠTITA DJECE U HRVATSKOJ

- U Nacionalnom programu djelovanja za djecu u Republici Hrvatskoj koji se temelji na Rezoluciji opće skupštine UN o svjetskom sastanku na vrhu posvećenom djeci, Konvenciji o pravima djeteta, Svjetskoj deklaraciji o opstanku, zaštiti i razvoju djece, te Planu djelovanja za primjenu Svjetske deklaracije o opstanku, zaštiti i razvoju djece u devedesetim godinama, predviđa se poboljšanje zadovoljavanja potreba djece u svim područjima života: skrb o zdravlju, izobrazbi, stanovanju, te zaštita od nasilja i zanemarivanja, a također mjere i aktivnosti za sprečavanje zlostavljanja i zanemarivanja te pomoć djeci koja su pretrpjela zlostavljanje. Zato Nacionalni program navodi aktivnosti centara za socijalnu skrb koji djeluju u skladu sa Zakonom o braku i obiteljskim odnosima i Prijedlogom zakona o obiteljskim odnosima, na zaštiti prava i interesa djece.
- Ostvarivanje Nacionalnog programa, koordinaciju i usklađivanje rada državnih i ostalih tijela koji ostvaruju planirane mjere i aktivnosti, obavlja Vijeće za djecu. To je stručno i savjetodavno tijelo Vlade RH, a djeluje pri Državnom zavodu za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.
- Navedeni zavod je u suradnji s UNICEF-om pristupio projektu pravobranitelja za prava djeteta (ombudsmana) – tijela koje će štiti prava i interese djeteta koji su zajamčeni međunarodnim aktima, Ustavom Republike Hrvatske i zakonskim aktima. Zavod također izrađuje stručne

analize o obiteljskim savjetovalištim u RH, te će uz suglasnost Ministarstva rada i socijalne skrbi, a obzirom da ih je premalo, potaknuti njihovo otvaranje na području cijele države.

6. Vrijednosti i principi u radu s djecom:

- Sigurnost, zdravlje i dobrobit djece.
- Zaštita djece od bilo kojeg oblika eksploatacije i zlostavljanja.
- Sprječavanje diskriminacije, isključivanja ili marginalizacije djece po bilo kojoj osnovi.
- Poštivanje svakog djeteta kao i njegove privatnosti i povjerljivosti informacija.
- Poštivanje i promoviranje dječjih prava propisanih Konvencijom UN-a o pravima djeteta.
- Vođenje svih aktivnosti po načelu najboljeg interesa za dijete.
- Osiguravanje da sve osobe kao i partneri s kojima udruga surađuje poštuju standarde zaštite djece i povjerljivosti informacija te inzistiranje da se pravila zaštite poštuju i uvažavaju.

7. Načini ostvarivanja vrijednosti i principa:

- Uvijek raditi u najboljem interesu djeteta te se odnositi prema svakom djetetu sa poštovanjem i uvažanjem njegovih potreba i individualnosti.
- Jačati potencijale djece, njihove kapacitete s razumijevanjem konteksta u kojem žive.
- Raditi na zaštiti u unapređivanju prava djece propisanih Konvencijom UN-a o pravima djeteta.
- Sve zaposlene osobe u udruzi, volontere, vanjske suradnike i ostale osobe koje dolaze u doticaj s djecom upoznati sa Politikom zaštite djece te im dati na potpisivanje izjavu o povjerljivosti informacija
- Ne ostavljati osoblje, volontere i vanjske suradnike nasamo s djecom bez mogućnosti da ih vide ostali prisutni te ne dopuštati da provode previše vremena nasamo s djecom osim ako je to potrebno iz profesionalnih razloga.

8. Politika zaštite djece udruge Centra za kulturu dijaloga (ključne točke):

1. SVIJEST
2. PREVENCIJA
3. PRIJAVLJIVANJE
4. REAGIRANJE

1. PODIZANJE SVIJEŠTI O ZLOSTAVLJANJU DJECE

Potrebno je sve osobe povezane sa programom Moje mjesto pod suncem osvijestiti o opasnostima zlostavljanja djece i njihovim posljedicama.

To ćemo činiti:

- Osvješčivanjem osoba koje rade s djecom o tome što je zlostavljanje, kakve posljedice ono ima. To su volonteri u direktnom radu s djecom, članovi Udruge, ali i roditelji djece i stručni suradnici programa Mog mjesta pod suncem. Osvješčivanje će se vršiti edukacijama, na sastancima.
- Na sastancima projektnom tima koji brine za program uvesti temu zaštite djece i prava djece.
- Uvijek poštovati djetetovu dobrobit i stavljati njihove interese na prvo mjesto.
- Jasno definirati uloge i odgovornost vezane za zaštitu djece.
- Uz ugovor o radu djelatnici će potpisivati i stavku o politici zaštite djece.

2. PREVENCIJA SVIH OBLIKA ZLOSTAVLJANJA DJECE

Prevenција nasilja nad djecom objedinjuje aktivnosti, strategije, programe i aktivnosti čiji je cilj smanjivanje ili uklanjanje čimbenika rizika i povećavanje čimbenika zaštite koji su prepoznati i povezani u znanstvenoj literaturi s nasiljem nad djecom. Te aktivnosti su osmišljene kako bi se povećao kapacitet roditelja ili skrbnika i zajednice u zaštiti, skrbi i promicanju zdravog razvoja djeteta i djetetove dobrobiti. Preventivni naponi se ulažu na razini pojedinca, obitelji i zajednice u cilju smanjivanja rizika za nasilje nad djecom

Iznimno je važno slušati dijete i njegovo mišljenje, poticati ih na sudjelovanje u raspravama o problematici zaštite djece i pružati im prilike za izgradnju odnosa zasnovanih na povjerenju. Vjerojatnost zlostavljanja smanjuje se u kontekstu koji potiče dječje sudjelovanje na svim razinama.

Najbolja generalna obrana koju djeca mogu imati protiv zlostavljanja je:

- Svijest o svojim vlastitim sposobnostima
- Sposobnost da točno procijene i postave se u različitim situacijama
- Da znaju gdje i kako da potraže pomoć
- Da znaju da će im se vjerovati
- Djeca imaju pravo da budu sigurna i da ne osjećaju strah. Djeca koja su naučena da razmišljaju svojom glavom su najsigurnija.

Koraci za prevenciju zlostavljanja djece:

- Pri zapošljavanju primjenjivati najstrože standarde pronalaženja, selekcije i verifikacije kandidata.
- Sve zaposlene, stručne suradnike i volontere provjeriti jesu li bili kažnjavani uvidom u registar pri Ministarstvu pravosuđa.
- Sve zaposlene, stručne suradnike i volontere upoznati sa Politikom zaštite djece.

- Zaštita djece je redovita tema na sastancima projektnog tima i/ili volontera.
- Djeca se uče da budu aktivni sudionici u svom razvoju i zaštiti.
- Roditelje se kontinuirano upoznaje sa Politikom zaštite djece.
- Zagovaranjem dječjih prava u lokalnim zajednicama i društvu općenito jačamo sustave zaštite djece, a time i prevenciju na reagiranje na sva pitanja vezana za zaštitu djece na koja nas upozore djeca.
- Svo zaposleno osoblje, volonteri i stručni suradnici će potpisati izjavu o povjerljivosti informacija.
- Svo zaposleno osoblje, volonteri i ostali suradnici će dobiti upute i informacije gdje i kako mogu prijaviti mogućnost zlostavljanja i eksploatacije djeteta;
- Raditi u partnerstvu sa roditeljima/starateljima, stručnim radnicima i partnerima kako bi se osigurala zaštita djece.

3. PRIJAVA SVIH OBLIKA ZLOSTAVLJANJA DJECE I REAGIRANJE

- Centar za kulturu dijaloga obavezan je skrbiti o ostvarivanju prava djeteta u slučajevima svih oblika nasilja, spolne zloporabe, zanemarivanja, odgojne zapuštenosti, nehajnog postupanja, zlostavljanja i izrabljivanja.
- Djelatnici udruge, volonteri i suradnici dužni su se upoznati s odredbama propisa kojima su uređena prava djeteta.
- U slučajevima sumnje u zlostavljanje ili zanemarivanja djeteta, sukladno ovom Protokolu, sve osobe povezane sa programom Moje mjesto pod suncem u suradnji s nadležnim institucijama i tijelima obvezni su žurno pokrenuti postupak radi zaštite prava djeteta. Djelatnici udruge, stručni suradnici i volonteri, odnosno bilo koja osoba koja dođe do informacije o zlostavljanju dužna je odmah po saznanju prijaviti informaciju stručnom timu za zaštitu djece pismeno ili usmeno. Prijaviti se može bilo kojem članu tima, a njihova dužnost je postupiti odmah po prijavi.
- Stručni tim za zaštitu djece bit će odabran na godišnjoj skupini na mandat od 4 godine. Stručni tim će brojati tri člana. Zadaća stručnog tima za zaštitu djece je postupati po prijavama ukoliko se sumnja na zlostavljanje ili zanemarivanje djeteta. Stručni tim će organizirati sastanak odmah po saznanju bilo kojeg člana odnosno po dobivenoj prijavi o zlostavljanju ili zanemarivanju djeteta. Stručni tim je obavezan provesti internu istragu te odmah obavijestiti nadležne institucije.
- Na godišnjim skupštinama Udruge stručni tim za zaštitu djece prezentira Politiku zaštite djece te slučajeve zlostavljanja ukoliko su se dogodili te se suglasno revidira politika ukoliko je potrebno.

- Stručni tim za zaštitu djece po potrebi organizira sastanke gdje revidiraju Politiku, razgovaraju o izmjenama, dopunama, provedbi i drugim aspektima.
- Centar za kulturu dijaloga obavezan je izvjestiti nadležne institucije i tijela o možebitnim povredama djetetovih prava, a nadležne institucije i tijela dat će povratnu informaciju o postupanju s ciljem sveobuhvatnog pristupa zaštite prava i interesa djeteta.
- U slučajevima nasilnog postupanja prema djetetu, djelatnici udruge obvezni su odmah poduzeti mjere s ciljem zaustavljanja nasilnog postupanja, pružiti pomoć u skladu sa svojim kompetencijama. Ako je dijete ozlijeđeno u mjeri koja zahtjeva liječničku pomoć, osobito hitnu medicinsku pomoć, djelatnik udruge ili volonter/dežurna osoba obvezna je odmah zatražiti pomoć liječnika, odnosno hitne medicinske službe te postupiti po dobivenim preporukama.
- Udruga će u slučaju potrebe odmah pozvati i djelatnike policije odnosno izvršiti prijavu policiji i obavijestiti centar za socijalnu skrb.
- Povjerljivost je iznimno važna u svim slučajevima zlostavljanja; sa apsolutno svim informacijama treba postupati krajnje pažljivo. Dijete i ostale osobe koje daju informacije o zlostavljanju djece moraju znati da će se u slučaju prijave incidenta informacije o navedenom zlostavljanju podijeliti samo s onim tijelima koja moraju imati pristup toj informaciji .
- U slučajevima gdje su i žrtva i počinitelj djeca naglasak je na onome što je najbolje za razvoj i zaštitu sve umiješane djece.
- Pismena evidencija o svim prijavljenim slučajevima zlostavljanja i njihovu zaključenju čuva se u relevantnom programu sa drugim dokumentima.

9. Monitoring Politike o zaštiti djece:

- Potrebno je kontinuirano nadgledati provođenje Politike zaštite djece -zadužen stručni tim za zaštitu djece odabran od strane skupštine udruge na mandat od 4 godine
- Potrebno je kontinuirano unaprjeđivati Politiku zaštite djece- na sastancima stručnog tima za zaštitu djece problematizirati sadašnju Politiku te vršiti preinake po potrebi.
- Svakako na godišnjim skupštinama udruge politike i prakse se motre, prosuđuju te unaprjeđuju.
- Na godišnjim skupštinama stručni tim za zaštitu djece prezentira Politiku zaštite djece te slučajeve zlostavljanja ukoliko su se dogodili te se suglasno revidira politika ukoliko je potrebno.
- Revizija se temelji na analizi podataka koji se odnose na provedbu unutarnje Politike zaštite djece od strane udruge kao i na vanjskim promjenama u standardima zaštite tj. zakonskim i drugim regulativnim promjenama.